

Samen erfgoed- verhalen lezen

taalplezier in de Westhoek



Medegefinancierd door
de Europese Unie

*Dit boekje is gemaakt door
het netwerk Wij doen mee Westhoek.
Dat is een samenwerking van gemeenten en
organisaties in de Westhoek.*

*We willen nieuwkomers welkom heten en
samen Nederlands laten oefenen.
Het boekje is om samen te lezen.
Zo delen we verhalen, oefenen we Nederlands
en ontmoeten we elkaar.*

*Bedankt aan de musea voor de verhalen.
Bedankt aan de bewoners van Fedasil Alveringem voor
de tekeningen.*

We wensen iedereen veel plezier met lezen en praten!

Inhoud

Verhaal van Karel De Blauwer	4
De boom vertelt	8
De Roeschaert	12
Koffie drinken bij Mietje Deboeuf	16
De lantaarn	20
Verhaal van Martha Bryon	24
De man van het water	28
Duchess, de huiskat	32
Even is er geen oorlog meer	36



Karel De Blauwer

1. Karel

Karel en Sophie hebben vijf kinderen.
Ze zijn niet rijk.
Ze wonen in een klein huis.

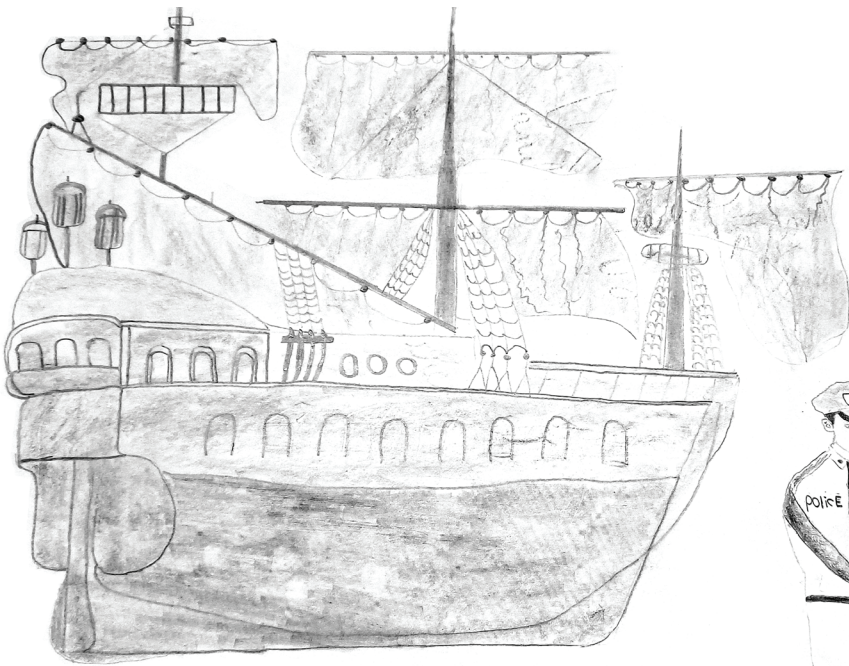
Hun huis ligt in Haringe.
Dat dorp ligt aan de grens met Frankrijk.
Veel mensen smokkelen in Haringe.
Smokkelen? Dat is: dingen over de grens brengen.
Smokkelen mag niet.
Maar veel mensen doen het toch.

Ze verkleden zich als politie.
Ze brengen tabak en alcohol over de grens.

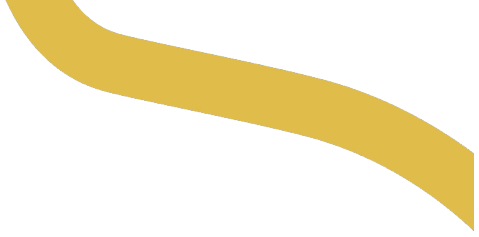
2. Smokkelen

Ook Karel begint met smokkelen.
Wat meer geld, dat helpt zijn familie zeker.

Karel smokkelt eten, alcohol en tabak.
Hij is sterk. Hij is snel. Hij is dapper.
Hij loopt 's nachts door het veld.
Hij verbergt zich voor de politie.



Mamia T.



3. Ongelukkig

Karel smokkelt meer en meer.
Hij verdient veel geld en koopt een groter huis.
Sophie opent een winkel.

Maar Sophie is ongelukkig.
Ze wil dat Karel stopt met smokkelen.
Karel is anders.
Hij werkt niet meer als landbouwer.
Hij is niet vriendelijk meer.
Hij gaat niet meer naar de kerk.
Iedereen is bang van hem.

4. Politie

Op een dag loopt het fout.
De politie pakt Karel op.
Karel moet naar de gevangenis.
Hij is zijn geld kwijt.

Karel heeft veel spijt.
Hij mist zijn vrouw en kinderen.
Hij wil opnieuw een eenvoudig leven.
Hij bidt elke dag.

5. Dapper

Na een jaar is Karel weer vrij.
Zijn gezin is blij.
Hij smokkelt niet meer.

Karel is weer 'de oude Karel'.
Een familieman, een vader.
Een harde werker.

Veel mensen vinden Karel dapper.
Ze noemen hem: Karel De Blauwer.
Blauwen is een ander woord voor smokkelen.

6. Feest

Er is een boek over Karel.
Elk jaar is er een feest voor Karel.
Dit feest heet de Blauwerstocht.
Het is een spel.
Mensen smokkelen.
Ze proberen 's nachts spullen over de grens te brengen.
Wie brengt de meeste spullen naar de andere kant?
Die wint!

7. Standbeeld

In Haringe staat een standbeeld van Karel.
Karel is een held in het dorp.

*Veel mensen smokkelden in Haringe en in andere dorpen.
Er zijn ook veel verhalen over smokkelaars.
Het verhaal van Karel is één verhaal.*





De boom vertelt

1. Heel klein

240 jaar geleden is de boom heel klein.
Hij groeit in de tuin van een mooi kasteel.
De boom is eerst een takje, met een blaadje.
Dan groeit er nog een blaadje, en nog een, en nog een.
De tak wordt dikker en langer.
De tak wordt een boom.

2. De wereld

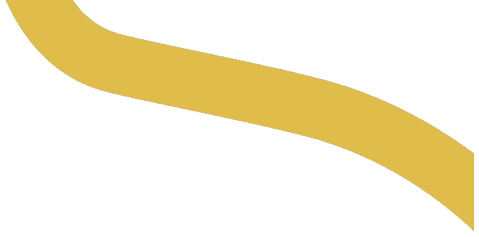
De boom groeit.
En de wereld verandert.
België wordt een land.
De eerste auto rijdt rond.
In Ieper start een grote oorlog.

3. Oorlog

De boom is nu echt groot.
Hij is alleen.

Het kasteel is leeg.
De mensen zijn weg.
Te veel bommen, te veel gevaar.
Het is al drie jaar oorlog.





4. Een bom

Er vallen bommen op het mooie kasteel.
De boom heeft pech.
Kleine stukken van de bom komen in de stam.

De boom voelt pijn.
Maar hij houdt vol.
Onze boom blijft staan.
Ook in de winter.
Ook in de sneeuw.

5. Een stam vertelt

Onze boom is oud.
De boom is ziek en moe.
De tuinman hakt de boom om.
De lange stam valt.

De stam van de boom heeft veel cirkels.
Eén cirkel heeft zwarte vlekken.
Die zijn er door de oorlog.

Een boom vertelt zoveel verhalen.
Elke cirkel in de stam vertelt een verhaal.
Verhalen over gisteren.
Voor mensen van vandaag en morgen.



*Bezoek je het museum In Flanders Fields?
Kom kijken naar de boom.
Hij vertelt je over de oorlog.
En over de kracht om verder te leven.*





De Roeschaert

1. Een monster

De Roeschaert is een monster.
Hij is half mens, half vis.
Hij heeft het hoofd van een kabeljauw.
Zijn bovenlichaam is een man.
Hij heeft een staart als een vis.
Op zijn hoofd staan twee horens van een duivel.

2. Gevaar op zee

De Roeschaert klimt op een schip.
Hij kruipt omhoog langs de kant.
Het schip helt dan naar één kant.
Het schip zinkt! Of net niet...

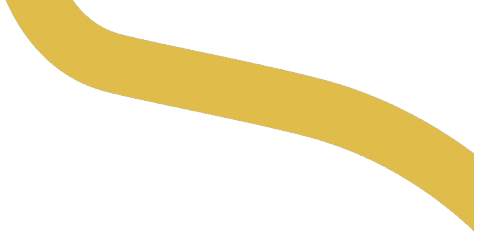
Vissers halen het visnet boven water.
Tussen de vissen zit de Roeschaert!
Hij lacht luid en lelijk.
Hij scheurt het net kapot.
Daarna duikt hij weer in zee.
Samen met alle vissen.

3. Aan land

De Roeschaert komt ook aan land.
Hij plaagt vissers.
Ziet het monster een visser?



Mamia T.



Dan heeft die visser een probleem.
Hij mag nooit meer varen.
Luistert de visser niet naar de Roeschaert?
Dan sterft hij.

4. Een list

De vissers zijn boos op de Roeschaert.
Ze zijn ook bang.
Wat kunnen ze doen?

5. Een vloek

Hoe winnen we van de Roeschaert?
Een wijze vrouw heeft een idee.

Ze zoekt eerst kruiden: maretak en donderkruid.
De vrouw bidt bij de kapel Baaltjes Kruis.
Daarna gooit ze de kruiden in zee.
Dan snijdt ze een stuk van haar rok.
Ze bindt dat stuk aan het kruis.
Ze roept een vloek tegen de Roeschaert.
Dag Roeschaert!
Tot nooit meer!

*Er zijn veel verhalen over de Roeschaert.
In elk dorp of in elke streek is het monster een beetje anders.*





Koffie drinken bij Mietje Deboeuf

1. Kom binnen

Hallo daar!
Kom snel binnen.
Buiten is er gevaar.

Je moet voorzichtig zijn.
Soldaten schieten op elkaar.
Het is oorlog.

2. Koffie

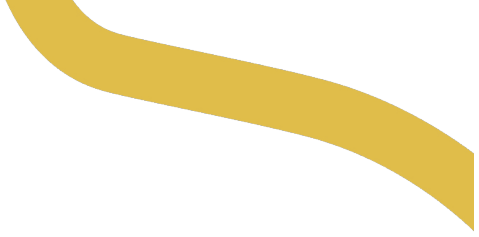
Ik ben Mietje.
Ik woon hier al mijn hele leven.
Nu woon ik midden in de oorlog.

Binnen ben je veilig.
En je hebt geluk.
Ik heb juist koffie gemaakt.

Wil je graag koffie?
Ik ben blij dat je er bent.
Nu ben ik niet meer alleen.
Soldaten bezoeken mij soms in mijn huisje.
Zij drinken dan koffie of melk van mijn geit.



Katayoon Y.



3. Babbelen

Soldaten bezoeken mij graag.
Ze vinden hier een uurtje rust.
Ik zorg eventjes voor hen.

En ik praat met hen.
We babbelen over bijna alles.
Niet over de oorlog.
De soldaten praten niet graag over de oorlog.

4. Twee schilderijen

Aan de muur hangen twee schilderijen. Zie je ze?
Een soldaat maakte die schilderijen.
Ze zijn een cadeau voor mij.

Ik vind ze heel mooi. Jij ook?
Je ziet bomen en struiken.
Overal is er water.
Soldaten lopen op houten bruggen.

5. Mietje blijft

Ik woon graag in mijn huisje.
Sommige mensen vinden dat ik moet vluchten.
Ze zeggen dat het hier gevaarlijk is.

Ik wil mijn huisje niet verlaten.
De meeste van mijn kinderen zijn hier geboren.
Dus ik blijf hier.
Blijf jij ook nog even?
Er is nog koffie.

*De twee schilderijen hangen nu in het Museum aan
de IJzer in Diksmuide.
Kom jij eens kijken naar de twee schilderijen?
Welkom!*





De lantaarn

1. Louise

Louise houdt van tekenen.
Ze tekent en schildert elke dag.
Dieren, bomen en bloemen,
mooie mensen, droevige en blijde mensen.
Louise wil kunstenaar worden.

2. Alleen voor jongens

Louise wil dolgraag naar de tekenles.
Maar dat mogen meisjes niet.

Meisjes mogen thuis tekenen.
Zoveel ze willen.
Maar op school leren tekenen en schilderen?
Van schilderen je beroep maken?
Dat is alleen voor jongens.

3. Niet akkoord

Nee, o, nee, denkt Louise.
Niet met mij.
Ik ben niet akkoord!
Ik word kunstenaar.

Gelukkig trouwt haar zus met een schilder: Théodore Ceriez.
Théodore maakt mooie en grappige schilderijen.
Hij leert Louise veel over schilderen.



Yumma E.

4. Parijs

Tot plots... meisjes ook tekenles mogen volgen.
Niet in België. Wel in de grote stad Parijs.
Louise verhuist naar Parijs.
Ze volgt er les in schilderen.
Niet op een echte tekenschool.
Louise krijgt privés, samen met andere meisjes.

5. Schilderes

Louise schildert haar hele leven.
Haar schilderijen worden beroemd.

Ze kan heel goed mensen schilderen.
Ze schildert vaak vrouwen en meisjes.
Soms enkel hun gezicht.
Zo'n schilderij heet een portret.

6. De lantaarn

Eén schilderij van Louise is erg donker.
Een meisje houdt een lantaarn vast.
Een lantaarn is een lichtje in een doos van papier.

Kijk eens naar het meisje.
Mooi, niet?
Kijk eens hoe het licht schijnt op haar jurk.
Prachtig, toch?

Droomt dit kleine meisje ook hele grote dromen?
Net als Louise?

*Het schilderij hangt in het Yper Museum.
Kom je eens kijken naar het meisje met de lantaarn?*





Martha Bryon

1. Een meisje in de oorlog

Martha is 10 jaar.
Ze woont in Zonnebeke.
Dat is een dorp in West-Vlaanderen.
Martha is een heel gewoon meisje.

Tot die ene dag in 1915.
Het is één jaar oorlog.

Een granaat valt op het huis van Martha.
Haar papa sterft. Haar mama sterft. Haar broer en zus sterven ook.

2. Frankrijk

Martha leeft.
Ze is zwaar gewond aan haar linkerbeen.
Martha blijft 14 maanden in een ziekenhuis in Frankrijk.

Het been geneest moeilijk.
Ze leert lopen op krukken.
Later krijgt ze een speciale fiets.

Martha krijgt ook leerboekjes.
Ze leert lezen en schrijven in het Frans!



Mohamad

Mohamad F.

3. Verdriet

Daarna woont ze bij haar oma en opa.
Eerst wonen ze in Frankrijk als vluchtelingen.
Vanaf 1920 wonen ze opnieuw in Zonnebeke.

Haar gezin is dood.
Haar huis is weg.
Er is geen graf voor haar gezin.
Er is geen plek om te huilen.
Dat vindt Martha heel erg.

Martha heeft nog altijd pijn.
Ze heeft ook veel verdriet.

4. Krukken

Martha gaat vaak naar de kerk.
Ze zegt: "Als ik beter word, geef ik mijn krukken aan God."
Als ze 16 jaar is, kan ze een beetje beter stappen.
Haar krukken hangen nu in de kapel in Zonnebeke.

5. Moedig

Martha wordt 80 jaar.
Ze trouwt en krijgt kinderen.
Ze kan nooit heel goed stappen.
Martha is een slachtoffer.
Een dappere vrouw
We mogen haar niet vergeten.



De krukken van Martha hangen in de Koortskapel van Zonnebeke. De schoolboeken van Martha zijn te zien in het Passchendaele Museum in Zonnebeke.

Kom jij eens kijken naar de krukken en de schoolboeken?





De man van het water

1. Hendrik

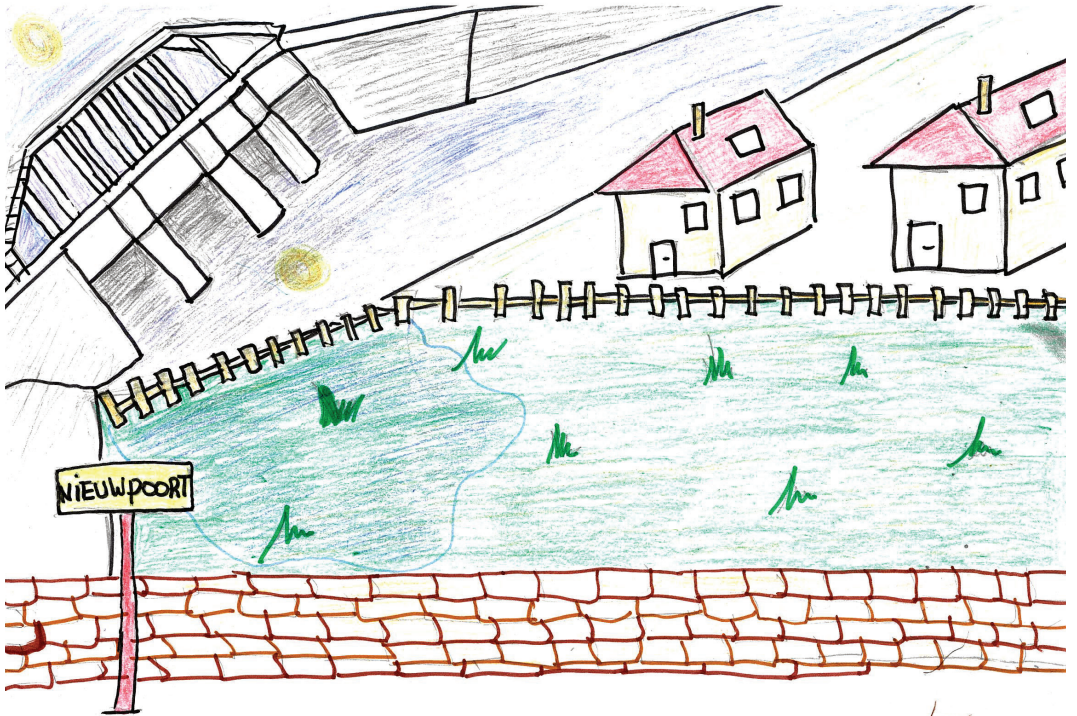
Hendrik woont in Nieuwpoort.
Hij is schipper.
Elke dag vaart hij op zee.
Hij kent ook de kanalen heel goed.
Dat is belangrijk in Nieuwpoort.

De zee gaat op en neer.
Soms is er veel water. Dat is vloed.
Soms is er weinig water. Dat is eb.
Water stroomt het land in en uit.
Er zijn sluizen.
Een sluis is een grote deur.
Die deur houdt het water van de zee tegen.

2. Oorlog

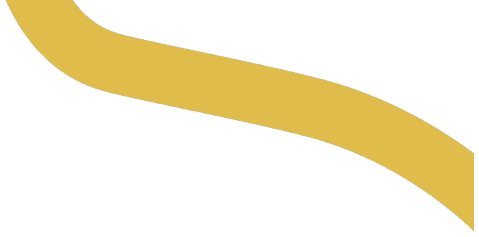
Het is 1914. Er is oorlog.
Duitse soldaten vechten tegen Belgische soldaten.
Duitse soldaten zijn bijna bij de havens aan de zee.
Soldaten vechten in de polders en tussen de kanalen.

Het leger van België heeft een plan.
Soldaten willen de velden onder water zetten.
Dan kunnen de Duitsers niet verder.
Alleen... hoe werken de sluizen?
De soldaten weten dat niet.
Hendrik weet veel over de sluizen.
Hij zegt: "Ik wil helpen."



Lara

Lara S.



3. Overall water

Het is nacht.
Het is donker en stil.
Hendrik en de soldaten openen de sluizen.

Water stroomt over het land.
Overall waar je ziet: water.
Nieuwpoort en de omgeving zijn één grote zee.

4. Het lukt!

Het Duitse leger moet stoppen.
De soldaten vechten verder.
Ze blijven ongeveer op dezelfde plek.
Drie jaar lang.

Zonder Hendrik was dat niet gelukt.
Hij wordt ook soldaat.

5. Een held

De oorlog stopt in 1918.
Toeristen komen naar Nieuwpoort.
Ze willen Hendrik zien.
Hij is een held.
Toch is hij een gewone man.
Hij drinkt graag een pint.

6. Het einde

In 1925 sterft Hendrik.

Hij krijgt een grote begrafenis.

Er komt heel veel volk.

Op het graf van Hendrik staat: "De held van het water."

In Nieuwpoort is er een Hendrik Geeraertplein.

Op dit plein staat een beeld van Hendrik, held van het water.





Duchess, de huiskat

1. Een thuis in de oorlog

Welkom in Talbot House.
Soldaten vinden hier een thuis.

Buiten vallen bommen.
Binnen is het rustig.
Soldaten luisteren muziek.
Ze spelen voetbal en schaak.
En natuurlijk drinken ze thee.
En ze roken.

Of... ze strelen de kat.
De kat heet Duchess.
Alle soldaten houden van Duchess.

2. De kelder

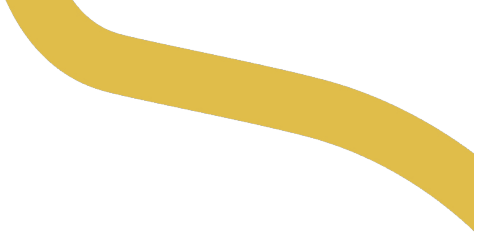
Jeanne is vandaag op bezoek.
Ze is zes jaar.
Net nu is er alarm.

Soldaat Arthur komt binnen.
Hij zegt: "Kom mee, Jeanne."
Ze lopen samen naar de kelder.

"Hier zijn dikke muren," zegt Arthur.
"De bommen raken ons niet."



Nino K.



3. Samen in het donker

In de kelder is het donker.
Arthur toont een foto.

“Dat zijn mijn zonen,” zegt hij.
“Ik noem hen de Brigadiers.
Zij noemen mij de Generaal.”

Jeanne toont haar pop.
Ze kreeg de pop op een feest.
Jeanne was heel blij!
Kinderen krijgen weinig cadeaus in de oorlog.

4. Duchess

De kat Duchess is ook in de kelder.
Duchess zit op een kist.
Ze kijkt naar Jeanne.
Arthur lacht: “Dat is onze kat.
Kom, geef haar een pootje.”
Duchess springt op de trap.
“Blijf hier!” roept Arthur.

5. Spelen

Het is opnieuw stil.
Arthur en Jeanne lopen in de tuin.
Ze zoeken de kat:
‘Duchess, waar ben je?’

Jeanne en Arthur vinden de kat.
Ze strelen Duchess.

Duchess spint.
Ze is blij.
Iedereen in Talbot House houdt van Duchess.
Het is fijn om hier te wonen.

*Talbot House in Poperinge is nu een museum.
Er is ook een grote tuin.
Je bent welkom voor een bezoek.*





Even is er geen oorlog meer

1. De rivier de IJzer

Het is 1914.

Het is oorlog in België en in Diksmuide.

In Diksmuide ligt een rivier: de IJzer.

De IJzer is belangrijk in deze oorlog.

Duitse soldaten zitten aan één kant van de rivier.

Belgische soldaten zitten aan de andere kant.

2. De monstrans

Het is eind december. Het is de dag na Kerstmis.

Een Duitse majoor staat naast de IJzer.

Een majoor is een belangrijke soldaat.

Hij heeft een monstrans in zijn handen.

De monstrans is belangrijk in de kerk.

De monstrans is van goud.

De majoor vond de monstrans in een klooster.



Iman A.

3. Niet schieten

De majoor wil niet meer vechten.
Hij wil naar Duitsland.
Hij mist zijn dorp en zijn ouders.

De majoor staat naast de IJzer.
Hij roept heel luid: "Niet schieten."

4. Naar de overkant

De Belgische soldaten horen hem.
Ze komen naar de rivier.
De Duitse soldaat zwaait.
Hij stopt de monstrans in een zak.
Hij hangt een touw aan de zak.
En gooit het touw naar de overkant van de IJzer.

De Belgische soldaten trekken aan het touw.
Ze trekken en trekken ...
Ze openen de zak ...
en zien de monstrans.

5. Samen zingen

De Belgische en Duitse soldaten wuiven naar elkaar.
Ze roepen: "Dank je."

Plots zingt iemand Stille nacht, heilige nacht.
Ze weten niet wie begint.
Meer soldaten zingen mee.
Aan beide kanten van de rivier.
Ze zingen samen.

Mensen bij elkaar,
mensen aan elke kant van de rivier,
met een monstrans in de handen.
Even is er geen oorlog meer.

In het Museum aan de IJzer in Diksmuide kan je de monstrans bekijken.

*Veel mensen bezoeken het museum voor de monstrans.
Kom jij ook naar het museum?*



Colofon

Verhalen aangeleverd en herschreven door

- Museum aan de IJzer
- In Flanders Fields Museum
- NAVIGO
- Yper Museum
- Passchendaele Museum
- Westfront Nieuwpoort
- Talbot House
- CO₇

Eindredactie

Ilona Plichart

Illustraties

Bewoners van Fedasil Alveringem

Verantwoordelijke uitgever

DVV Westhoek

Woumenweg 100, 8600 Diksmuide



Medegefinancierd door
de Europese Unie